

De tafelkunst in de 18e eeuw: een tête-à-tête-lunch

Koffie- en theeservies 'tête-à-tête'

Koninklijke porseleinfabriek van Meissen

Hard porselein

Rond 1780

Fabrieksmerk: twee gekruiste blauwe zwaarden en een zespuntige ster

(Marcolini-periode)

Inventarisnummer 71/104

Collectie Departement Decoratieve Kunsten - Grand Curtius, Luik

Aankoop, 1971

Het drinken van warme dranken zoals thee, koffie en chocolademelk werd erg in de mode in de bourgeoisie van de 18e eeuw en vormde vaak een bevoorrecht moment in het huiselijke leven. Rondom dit ritueel ontstonden zogenaamde “déjeuner”-serviezen: een porseleinen servies, bestaande uit een bijpassend dienblad en serviesgoed voor één of twee personen, vandaar de benamingen “égoïste” en “tête à tête”. In tegenstelling tot een tafelservies wordt het “déjeuner” gebruikt in privé-appartementen, comfortabel geïnstalleerd in bed of in een fauteuil, en meestal zonder hulp van bedienden. Het model en het decor van het servies weerspiegelen de smaak en het fortuin van de eigenaar.

Een weelderig decor...

De 16 onderdelen van dit koffie- en theeservies 1 zijn vervaardigd door de beroemde Koninklijke Porseleinfabriek van Meissen, zoals blijkt uit het fabrieksmerk van twee gekruiste zwaarden. Hoewel het model ook elders bekend is 2, is het decor uniek en ongetwijfeld speciaal vervaardigd voor een rijke opdrachtgever uit de regio Luik, wiens identiteit vandaag de dag in de vergetelheid is geraakt. Het decor van veelkleurige rozen en klimop wordt geaccentueerd door gouden motieven, waarvan de details zeer fijn zijn gepolijst met agaatssteen. Elk vat toont een of twee verschillende uitzichten op Luik of de omliggende steden en plaatsen: Spa, Franchimont, Theux, Chaudfontaine en Verviers. Deze miniatuurlandschappen van grote finesse bedekken bijna het hele oppervlak van het witte porselein: zelfs de lepels en de kleine deksels zijn voorzien van minuscule landschappen die toch zo gedetailleerd zijn dat ze het verdienen om met een loep te worden bewonderd.

... geïnspireerd door lokale schilders?

In het verleden werd inspiratie voor landschappen vaak gezocht in het werk van Remacle Leloup (1694-1746). Deze schilder genoot enige bekendheid na de uitgave van de vijfdelige bundel *Délices du Pays de Liège*, die tussen 1738 en 1744 verscheen. Dit werk

over de geografie, de geschiedenis en de zeden van onze regio is bijna volledig geïllustreerd met gravures naar dit werk van de schilder uit Spa. Het grote uitzicht op Luik op het ontbijtplateau en het uitzicht op Verviers op de theepot zijn duidelijk gebaseerd op R. Leloup. Sommige uitzichten lijken op die in Délices, zoals dat van de Place de Spa op de cafe Andere afbeeldingen, zoals de wandelingen en fontein in Spa, komen helemaal niet overeen met die van Remacle. Een overeenkomst kan hier worden gevonden bij zijn zoon Antoine Leloup (1730-1802), houtsnijder uit Spa die actief was in de periode van de oprichting van de dienst.

Carmen Genten

Conservator

Afdeling Decoratieve Kunsten van het Grand Curtius

1 Oorspronkelijk bestond het lunchservice uit 17 onderdelen, maar de vierde lepel ontbrak al bij de aankoop van het service in 1971.

2 Het Victoria and Albert Museum in Londen bewaart een tête-à-tête van hetzelfde model, inv. nr. 1328-1871, daterend uit 1789 en versierd met scènes uit de roman van Johann Wolfgang von Goethe, Het leiden van de jonge Werther